

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 7, NO 14, STIP, 2022

ГОД. VII, БР. 14
ШТИП, 2022

VOL. VII, NO 14
STIP, 2022

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 7, Бр. 14
Штип, 2022

Vol. 7, No 14
Stip, 2022

PALMK, VOL 7, NO 14, STIP, 2022

DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM22714>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуџа, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA

Tole Belcev, Goce Delchev University, Macedonia

Nina Daskalovska, Goce Delchev University, Macedonia

Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation

Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation

Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania

Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania

Sunčana Tuksar, University of Pula, Croatia

Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia

Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary

Éva Bús, University of Pannonia, Hungary

Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey

Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland

Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria

Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria

Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India

Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India

Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia

Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia

Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom

Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom

Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia

Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia

Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic

Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic

Regula Busin, Switzerland

Natale Fioretto, University of Perugia, Italy

Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска

Толе Белчев

Нина Даскаловска

Билјана Ивановска

Светлана Јакимовска

Марија Леонтиќ

Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)

Весна Продановска (англиски јазик)

Толе Белчев (руски јазик)

Билјана Ивановска (германски јазик)

Марија Леонтиќ (турски јазик)

Светлана Јакимовска (француски јазик)

Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

п. фах 201

МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Луси Караниколова-Чочоровска, деканка на Филолошки факултет

FOREWORD

Lusi Karanikolova-Chochorovska, Dean of the Faculty of Philology

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 **Alessandra Rea**

LA LINGUA COME STRUMENTO IDENTITARIO: L'INFLUENZA DELLE
SCELTE LINGUISTICHE SULLA TRASMISSIONE DEGLI STEREOTIPI DI
GENERE

Alessandra Rea

LANGUAGE AS AN IDENTITY TOOL: THE INFLUENCE OF LINGUISTIC
CHOICES ON THE TRANSMISSION OF GENDER STEREOTYPES

27 **Maria Fornari**

GUELFO CIVININI E LA LINGUA GIORNALISTICA ITALIANA: L'ESEMPIO
DI UN REPORTAGE DA BELGRADO DEL 1914

Maria Fornari

GUELFO CIVININI AND THE ITALIAN LANGUAGE OF NEWSPAPERS:
AN EXAMPLE OF A REPORTAGE FROM BELGRADE IN 1914

37 **Edita Fialová**

PRÄPOSITIONALE KOLLOKATIONEN DEUTSCH-TSCHECHISCH. EINE
VERGLEICHENDE KORPUSBASIERTE ANALYSE MIT FOKUS AUF
PRÄPOSITION-NOMEN-VERBINDUNGEN

Edita Fialová

PREPOSITIONAL COLLOCATIONS GERMAN-CZECH. A COMPARATIVE
CORPUS-BASED ANALYSIS WITH FOCUS ON PREPOSITION-NOUN
COLLOCATIONS

47 **Билјана Ивановска, Гзим Хафери**

СИНТАКСИЧКИТЕ ФУНКЦИИ НА ПРИДАВКИТЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ
ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ ОД ДНЕВНИОТ ПЕЧАТ

Biljana Ivanovska, Gëzim Xhaferri

THE SYNTACTIC FUNCTION OF ADJECTIVES IN GERMAN LANGUAGE
ON THE EXAMPLES OF DAILY PRESS

57 **Марија Леонтиќ**

СИНТАГМИ СО ГЛАГОЛСКА ИМЕНКА ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И
НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

WORD GROUPS WITH AN INFINITIVE IN TURKISH LANGUAGE AND
THEIR EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE

- 65** **Надица Негриевска**
АНАЛИЗА НА ВРЕМЕНСКАТА ФУНКЦИЈА КАЈ ПРОСТИТЕ ПРЕДЛОЗИ
ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Nadica Negrievska
ANALYSIS OF THE TIME FUNCTION IN THE SIMPLE PREPOSITIONS IN
THE ITALIAN LANGUAGE AND THEIR EQUIVALENTS IN MACEDONIAN
LANGUAGE
- 77** **Rabie Ruşid**
KUZEY MAKEDONYA'DA TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK
ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR
Rabia Ruşid
PROBLEMS FACED IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE
IN NORTH MACEDONIA

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 87** **Milena Z. Škobo, Jovana M. Đukić**
MANIFESTATIONS OF 'NEW AGE' RELIGIONS IN GATED COMMUNITIES
OF J. G. BALLARD'S *COCAINE NIGHTS* AND *KINGDOM COME* – AN
ECOCRITICAL APPROACH
- 101** **Rossella Montibeler**
I SEGNALI NASCOSTI NEGLI INCIPIT DI "IL FU MATTIA PASCAL", "LA
COSCIENZA DI ZENO" E "IL LUPO DELLA STEPPA"
Rossella Montibeler
THE HIDDEN CLUES IN THE INTRODUCTIONS OF "THE LATE MATTIA
PASCAL", "ZENO'S CONSCIENCE" AND "STEPPENWOLF"
- 111** **Şerife Seher Erol Çalışkan**
ZONGULDAK EREĞLİ BÖLGESİNDE LAKAP VERME GELENEĞİ
Şerife Seher Erol Çalışkan
THE TRADITION OF NICKNAMING IN EREĞLİ COUNTRY OF
ZONGULDAK
- 125** **Özlem Altın**
ABDULLAH TUKAY'IN PATOLOJİK – MARAZİ AŞKLARI ÜZERİNE
BİRKAÇ SÖZ
Ozlem Altın
A FEW WORDS ON ABDULLAH TUKAY'S PATHOLOGICAL-MORBID
LOVES
- 129** **Zarko Milenic**
REMAINS FROM THE ALIENS IN THE NOVEL *ROADSIDE PICNIC* BY A.
AND B. STRUGATSKY

- 137 Трајче Стојанов**
ДОСТОЕВСКИ ФИЛОСОФ?
Trajche Stojanov
DOSTOEVSKY – A PHILOSOPHER?
- 149 Татјана Вукелич**
ВЛИЈАНИЕ ИВАНА СЕРГЕЕВИЧА ТУРГЕНЕВА НА ПРОЗУ ИОСИПА КОЗАРЦА
Tatjana Vukelić
THE INFLUENCE OF IVAN SERGEYEVICH TURGENEV ON THE NARRATIVE OF JOSIP KOZARAC
- 161 Рефиде Шаини**
ДЕЛАТА ОД ТУРСКИ ПОЕТИ ОБЈАВЕНИ ВО МАКЕДОНСКОТО ДЕТСКО СПИСАНИЕ НА ТУРСКИ ЈАЗИК „БАХЧЕ“
Refide Shaini
THE WORKS OF TURKISH POETS PUBLISHED IN MACEDONIA TURKISH CHILDREN’S MAGAZINE BAHCE
- 171 Сунчица Трифуновска Јаниќ**
ПРЕВОДИТЕ НА БИБЛИСКИТЕ ТЕКСТОВИ НА МАКЕДОНСКИ НАРОДЕН ГОВОР ВО XIX ВЕК
Sunchica Trifunovska Janikj
TRANSLATIONS OF THE BIBLE TEXTS OF MACEDONIAN FOLK SPEECH IN THE XIX CENTURY

КУЛТУРА / CULTURE

- 181 Петар Намичев, Екатерина Намичева-Тодоровска**
БРЕНДИРАЊЕ НА ГРАДОВИТЕ – УЛОГАТА НА СКОПЈЕ ПАЛАТИ ВО КУЛТУРНОТО БРЕНДИРАЊЕ НА ГРАДОТ ОД ПОЧЕТОКОТ НА XX ВЕК
Petar Namichev, Ekaterina Namicheva-Todorovska
THE BRANDING OF CITIES – THE ROLE OF SKOPJE PALACES IN THE CULTURAL BRANDING OF THE CITY FROM THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY
- 191 Ана Јовковска**
ПОТРЕБАТА ОД ФЕМИНИСТИЧКА ПЕРСПЕКТИВА КОН РОДОВАТА АСИМЕТРИЈА ВО ДОМИНАНТНАТА КУЛТУРНА МАТРИЦА И МАШКИОТ КАНОН ВО УМЕТНОСТА
Ana Jovkovska
THE NEED OF A FEMINIST PERSPECTIVE ON GENDER ASYMMETRY IN THE DOMINANT CULTURAL PATTERN AND THE MEN’S CANON IN ART

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 203 Виолета Јанушева, Наташа Зулумовска**
УПОТРЕБАТА НА ФРАЗЕОЛОШКИТЕ ИЗРАЗИ ВО НАСТАВАТА
Violeta Janusheva, Natasha Zulumovska
THE USAGE OF THE PHRASEOLOGICAL EXPRESSIONS IN TEACHING
- 213 Andi Xhaferi**
PHARMACY STUDENTS' ATTITUDES AND EXPERIENCES IN ONLINE
LEARNING DURING GLOBAL PANDEMIC
- 223 Irena Kitanova, Ana Koceva**
DYSLEXIA & LANGUAGE TEACHING
- 231 Jovana Karanikikj Josimovska, Vesna Koceva**
IL TESTO LETTERARIO E LA LETTERATURA NEI MANUALI PER
L'APPRENDIMENTO DELL'ITALIANO LS: ESPERIENZA NEL CONTESTO
UNIVERSITARIO MACEDONE
Jovana Karanikikj Josimovska, Vesna Koceva
THE LITERARY TEXTS IN THE TEXTBOOKS FOR LEARNING ITALIAN
AS FOREIGN LANGUAGE: EXPERIENCE IN THE MACEDONIAN
UNIVERSITY CONTEXT
- 243 Ümit Süleymani**
MAKEDONYA TÜRK YAZARLARININ 8. ve 9. SINIF TÜRKÇE DERS
KİTAPLARINDA BULUNAN HİKÂYELERİNİN KARAKTER EĞİTİMİ
BAKIMINDAN ANALİZİ
Umit Suleyman
THE ANALYSIS OF CHARACTER EDUCATION IN THE STORIES OF
TURKISH AUTHORS IN 8TH AND 9TH CLASS TURKISH COURSE BOOKS
IN MACEDONIA

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 257 Иван Антоновски**
ПИОНЕРСКИ И РЕВОЛУЦИОНЕРЕН ЧЕКОР ВО МАКЕДОНСКОТО
УЧЕБНИКАРСТВО
Ivan Antonovski
A PIONEER AND REVOLUTIONARY STEP IN MACEDONIAN TEXTBOOK
WRITING

ДОДАТОК / APPENDIX

- 268** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО
СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
- 270** CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ДЕЛАТА ОД ТУРСКИ ПОЕТИ ОБЈАВЕНИ ВО МАКЕДОНСКОТО ДЕТСКО СПИСАНИЕ НА ТУРСКИ ЈАЗИК „БАХЧЕ“

Рефиде Шаини

Меѓународен балкански универзитет, Скопје

refide.saini@ibu.edu.mk

Апстракт: Првиот број на списанието беше објавен во септември-октомври 2004 година под слоганот „Бахче – радост на турските деца во Македонија“. Сопственик на списанието *Бахче*, кое беше подготвено и издадено од страна на издавачката куќа „Јени Балкан“, е Муртаза Сулооча. Уредник на списанието е доц. д-р Зеки Ѓурел. Списанието е прифатено како дел од големиот триаголник деца–семејство, околина и училиште. Иако повеќето од написите во *Бахче* се наменети за децата, списанието го поттикнува детето на интерес и воспоставување дијалог со околината, а околината, пак, ја поттикнува на внимание кон детето. Во списанието не се заборавени ниту повозрасните. За нив е подготвена страница со писма. На секоја негова страница е отстапено место за поезија од турски поети. Целта на нашиот труд е да извршиме тематска анализа на песните од турските поети објавени во списанието *Бахче*.

Клучни зборови: *Македонија, детска литература, списание Бахче, весник, поезија, поет.*

Вовед

Како во османлискиот период и во времето на поранешна Југославија, така и денес во Македонија се појавуваат и опстојуваат многу книжевни дела кои ѝ припаѓаат на турската литература. Според некои истражувања, посериозните студии за турската книжевност во Македонија започнале по 1944 година. Така, се појавуваа поети и писатели кои ја сочинуваа турската книжевност во Македонија по 1944 година.

Првиот издавачки орган на современата турска литература во Македонија е весникот *Бирлик*. Потоа следеа списанијата *Севинч*, *Сеслер* и *Томуриук*. Од особено значење за овие простори е списанието *Сеслер* кое беше издадено во 331 број во периодот од 1965 до 2001 година (Ќнем, 2021, s. 399). Покрај нив, во печат излегуваа и списанијата за деца *Бахче*, *Петек*, *Карделен* и *Кардаш*. Овие изданија беа создадени од Неџати Зекерија, Фахри Каја, Илхами Емин, Нусрет Дишо Улќу, Авни Енѓуллу, Хасан Мерџан, Фахри Али, Авни Абдуллах, Сабит Јусуф и многу други имиња кои не ги набројуваме овде.

Овие издавачки органи ги објавувале делата на маестралните писатели, а исто така служеле и како школа за млади писатели. Во нив биле вклучени примери на современата турска литература во Македонија како што се поезија, есеи и раскази.

Првиот број на списанието *Бахче* беше објавен во септември-октомври 2004 година под слоганот „Бахче – радост на турските деца во Македонија“. Сопственик на списанието *Бахче*, кое беше подготвено и издадено од страна на издавачката куќа „Јени Балкан“, е Муртаза Сулооча. Многу е важно тоа што во редакцијата има наставници од сите нивоа. Оваа состојба, истовремено, укажува на важноста на списанието за деца, како и за неговото постојано унапредување. Уредник на списанието е доц. д-р Зеки Ѓурел, професор на Факултетот за образовни науки при Универзитетот „Гази“ во Анкара. При подготвувањето на списанието, децата несомнено се сметаа за целна публика. Списанието е прифатено како дел од големиот триаголник деца–семејство, околина и училиште. (Çelik ve Gürel, 2017, s. 104).

Иако повеќето од написите во *Бахче* се наменети за децата, списанието го поттикнува детето на интерес и воспоставување дијалог со околината, а околината пак ја поттикнува на внимание кон детето. Децата ќе се најдат на секоја страница од *Бахче*, ќе трчаат кон нови светови, пријателства, братство и знаење. Во списанието не се забравени ниту повозрасните. За нив е подготвена страница со писма. Како и во другите списанија на овие простори, така и овде на секоја страница е отстапено место за поезија од турските поети

(Önem, 2022, s. 5). Целта на овој наш труд е да извршиме тематско-мотивска анализа на песните од турските поети објавени во списанието *Бахче*.

Земајќи го предвид духовниот и социјалниот развој на детето, уредникот избира поети и песни кои вклучуваат теми како што се учење, индивидуализација, социјализација, општество, комуникација, наука, училиште, читање, мајчин јазик, култура, право, морал, религија, доблест, емоции, природа итн. Посебно внимание беше посветено на прашањата за културното наследство на нашата земја. Се забележува и темата за националната борба и Ататурк во контекст на образованието, љубовта и особините на личноста. Помалку се застапени уметничкиот талент, вештината, сензитивноста. (Çelik ve Gürel, 2017, s. 107).

Тематска анализа на делата од поети од Турција објавени во *Бахче* „Анадолија“ (Anadolu)

Кога ќе погледнеме во историјата на Анадолија, ќе забележиме дека таа е една од земјите каде што за прв пат се родило и развило христијанството. Долги години му припаѓала на Источно Римското Царство. Но, во 11 век таа била населена и управувана од страна на Турците. Особено по битката кај Манцикерт во 1071 година, кога муслиманските Огуз Турци се собраа во Анадолија и ја направија нашата вечна татковина.

За тоа колку Анадолија е важна за Турците покажува и песната „Анадолија“ (Anadolu) од турскиот поет Бехчет Кемал Чаглар која беше објавена уште во вториот број на списанието *Бахче*. Како што може да се забележи во стиховите “Ana yurt Anadolu Zevk dolu, ahenk dolu Işık dolu, renk dolu. Dağlarda kar taşları Zümrütten ağaçları, Gümüşten ırmakları, Altından başakları” (*Татковината Анадолија полна со задоволство, полна со хармонија, светлина и боја. Снежни круни на планините, дрвја од смарагд, реки од сребро, класје од злато*), Анадолија, која е културна лулка со своето вековно постоење, со богата етничка структура и историско-културно минато, има големо значење во периодот на Републиката. Интересот за Анадолија, која беше заборавена вредност на земјата, се зголеми, а поетот во својата песна се обидува да им ги претстави овие убавини на помладите генерации. Оваа

земја, која го запиша своето име на златните страници на историјата со страдањата што ги претрпе и херојството што го покажуваше со години, но не ја доби вредноста што ја заслужува, стана една од главните теми низ вековите.

„Има едно село таму далеку“ (Orda Bir Köy Var Uzakta)

Во истиот број на списанието се наоѓа и песната „Има едно село таму далеку“ на Ахмет Кутси Теџер: *Има едно село таму далеку, тоа село е нашето село. Иако не одиме, не креваме прашина по него, тоа село е наше село. Има една куќа таму далеку, таа куќа е нашата куќа.* Поетот во оваа песна ја обработува темата село, бидејќи селото во песната претставува една слика и поетот е воден од таа слика. Главната причина за појавата на селото како тема е прогласувањето на Републиката. Ова е почетната точка на Ахмет Кутси Теџер, бидејќи тоа е една од двете главни причини поради која селото и селаните дојдоа до израз со прогласувањето на Републиката. Другата причина, пак, е економскиот и социјалниот развој.

„За мојот турски јазик“ (Türkçem’e Dair)

Турците кои живеат во Македонија на најдобар можен начин го одржуваат нашиот турски јазик надвор од границите на Р. Турција. Како што го оставија ова наследство пред 500 години, така и до денес турскиот јазик живее на улиците и во домовите. Многу поети од Македонија напишале песни за убавиот турски јазик. Не сакавме многу детално да навлегуваме во темата за поети од Р. Турција кои објавувале песни за турскиот јазик во списанието *Бахче*, но во некој следен труд ќе ги истражиме домашните поети кои пишувале песни за турскиот јазик.

Во третиот број на списанието е застапена песната „За мојот турски јазик“ од проф. д-р Ибрахим Кафесоглу: *Нашиот мајчин јазик е висок колку планина, Блазе си им на оние што ќе се искачат на врвот; Тој е нераскинлива врска во нашиот свет, блазе си им на оние кои ќе стигнат до таму.*

„Мојот турски јазик“ (Türkçem)

Во заедничката песна на Кефесоглу и Назли Рана Ѓурел насловена како „Мојот турски јазик“ се вели: *Јазикот кој на младината ѝ ја пренесе љубовта, а мене ми го пренесе наследството на мојот предок, со него ги слушнав моите чувства и научив за љубовта.* Во неа се вели дека зборувајќи го нашиот мајчин јазик можеме да ги отвориме сите врати од Јадранското Море до Кинескиот сид. Поетите велат дека овој јазик е наследство од нашите предци и каде и да живее и да се зборува овој јазик, тој треба да се заштити.

„Желба“ (Dilek)

Во шестиот број на списанието *Бахче* се наоѓа песната „Желба“ од Џевдет Кудрет Сололок. *Да имам една мала, една мала куќа; Во неа да има еден мал, еден мал килим; Сите овие да бидат мојот имот. Да имам маса, мастило, полица, На прозорците да имам завеси, на полицата мои книги.* Во стиховите се гледа дека поетот нема многу желби во животот, односно за него доволно е само да има една мала куќа, маса, мастило, полица, книги и жена која ќе го сака без пари.

„Еден и единствен“ (Tevhid)

Во седмиот број на списанието, пак, се наоѓа песната со наслов „Еден и единствен“ од Зија Ѓокалп. *Исламот има пет услови; среќа е да се знаат, рајот му се отвара на оној кој ги знае. Првиот услов е: Исламска исповед; Нема поголем Бог од единствениот и голем, неговиот последен светец е неговото Височество Мухамед. Вториот услов е молитвата, колку убаво богослужение е тоа, половина час дневно. Третиот услов е во рамазанските пости, вистинско блаженство е со радост да се помине денот без јадење и пиење. Четвртиот услов е милостина, богатство е ако Алах ти ја дал; Вредното подели го на четириесет, подари го на еден... Еднаш да одиш на аџилак, ако си во можност, Петтиот услов е посета на Каба. Се разбира, нема друг Господ, нема друг Бог, Алах е единствен, Алах е единствен...*

Како што опишува Ѓокалп во оваа песна, постојат пет основни принципи во исламот што Алах го избрал како религија за луѓето. Неопходно е да се биде одговорен во следењето на принципите на исламот. Од суштинско значење е човек да преземе одговорност за да ги исполни овие барања. Тие не се за оние (луди и ментално болни) на кои Алах не им дал способност да разликуваат добро и лошо, односно правилно и погрешно. (Salih, 2016, s. 12-13).

Во истиот број на списанието *Бахче* е застапена и песната „Турскиот јазик е нашиот граничен камен“ (Türkçe Sınır Taşımızdır) од Кенан Чарбога. Во деветиот број на списанието *Бахче*, пак, се наоѓа песната со наслов „Мојот празник“ (Benim Baygımım) од Вахид Булут. Во единаесеттиот број на *Бахче* се среќава песната „Сакан учителу“ (Sevgili Öğretmenim) од Али Осман Атак, како и песната „Дожд“ (Yağmur) напишана од страна на Џахид Зарифоглу. Во дванаесеттиот број, пак, е застапена песната со наслов „Книга“ (Kitap) од Нуреттин Ујтун.

„Детска птица“ (Çocuk Kuş)

Во тринаесеттиот број на списанието е застапена песната „Детска птица“ од Фазил Хусну Дагларџа во која поетот вели: *Имаше една птица, црвена ли црвена птица. По еден цвет на секое нејзино перје, не полета таа. Имаше една птица, сина ли сина. По една монистра на секое перје.* Поетот во оваа песна птиците ги споредува со децата. Значењето и застапеноста на птицата во детските песни ја покажува врската помеѓу „птицата“ и „детето“, која како и кај сите животни означува капка од детството (Taşık ve Durusel, 1993, s. 17). Во секој стих од песната каде што има „птици“ се појавуваат и „дрвја“. Дагларџа воспоставува врска помеѓу поимот „птица“ и самиот поет прикажувајќи ја притоа во центарот на поетскиот амбиент. „Светлината е земја на слободата“. Соединувањето на „дрвото“ и „птицата“ значи средба на животот на земјата и вечноста и возвишеноста на небото.

Во истиот број на списанието *Бахче* се наоѓа и песната „Дете и пеперутка“ (Çocuk ve Kelebek) од Назли Рана Ѓурел.

„Ататурк“ (Atatürk)

Ликот на Ататурк е тема која многу често е застапена во турската народна литература во Македонија затоа што детството и младоста на големиот водач поминале во Македонија, поточно во градот Битола. Овде, во 1899 година завршил Воена гимназија. Уште во тие години за прв пат во срцето и умот на Ататурк се родила љубовта кон татковината. За Ататурк не се пишува само во списанието *Бахче* туку и во сите други весници и списанија на турски јазик во Македонија.

Во петнаесеттиот број на списанието *Бахче* се наоѓа песната „Ататурк“ од Џахит Ситки Таранџи. *Каде се тие среќни денови од победата извојувана во борбата за независност. Мислам дека нема пак да плачеш. Јас сум Ататурк, не сум човек за умирање.* Во оваа песна Таранџи се обидува да ја изрази својата љубов кон Ататурк. Тој пее за победите извојувани на боиштата, како ја основал Републиката, како ја афирмирал својата земја помеѓу земјите во светот и на тој начин се обидува да го дефинира како феномен во борбата за независност. Токму неговите идеи го прават бесмртен и ги поставуваат темелите на државата. Како што е познато, Ататурк е единствен водач кој во 20 век оставил свој белег во светот. Како што вели великанот: „Имам само едно духовно наследство што ти го оставив, а тоа е науката“.

„Враќање од училиште“ (Okula Dönüş)

Во осумнаесеттиот број на списанието се наоѓа песната „Враќање од училиште“ од Ака Ѓундуз: *Патувавме, се забавувавме, трчавме цело лето, о, колку беа убави потоците, планините, се собиравме, јадевме вишни, црници, цреши, ах колку беа свежи бавчите, лозјата, денес се расипа, вчерашното не вреди, сега осум месеци работи, читај, пишувај.* Во оваа песна поетот им пее на децата во основно училиште за радосните денови што ги поминале за време на празниците и објаснува како сега се прават подготовките за враќање на училиште.

„Мајки и ерусалимци“ (Anneler ve Kudüsler)

Во деветнаесеттиот број на списанието *Бахче* се наоѓа песната „Мајки и ерусалимци“ од Нури Пакдил: *Коњот го прескокна јажето, Коњи што дишат во книга, Детето го повика коњот, Коњот го препозна детето, Повлечи го морето со марамата на мајка ми, еј сакан, Тогаши коњот го поминува морето, знаете, Од шумите доаѓаат бескрајно многу коњи, Доаѓаат и во детските сонови, се качуваат на нив и одат кај сунетчијата Дезајир, Татко ми доаѓаше на лозје со коњ, Новиот Али со коњ низ Париз ќе шета, Оној што е качен на добар коњ во еден здив ќе го помине Хазер, Полека, полека, храбриот човек кој го води коњот ќе падне во стапицата на Англичаните.* Во оваа песна Пакдил, кој е вљубен во Ерусалим, со своите најискрени чувства на два метафорични начини ги опишува мајката и Ерусалим. Тој во своите стихови прекрасно го опишал односот меѓу мајката и Ерусалим. Болката на Ерусалим и Палестина е, всушност, болката на исламскиот свет, бидејќи кога исламското општество почна да се влошува, Ерусалим беше заземен, а исламските општества се повлекоа. Тие почнаа да страдаат од денот кога мрзеливоста, здодевноста и пороците го погодија исламското општество. Но, најугнетениот меѓу нив и оној што најмногу плаче е Ерусалим. Додека тој е заробен, заробен е и исламскиот свет. Каде е сега таа благородна генерација што ја одржуваше во живот жолтата купола? Нели тој беше првата генерација на исламот? Да се биде мајка и да се роди Ерусалим е надеж дека ќе се врати првата и чиста генерација на исламот на земјата.

„Дедо Снешко“ (Kardan Adam)

Во дваесеттиот број на списанието се среќава песната „Дедо Снешко“ од Хакан Јилдирим: *Не носиш панталони, нема ли да измрзнеш? Мојата земја е снегот, јас сум човек од снег. Ако еден дел се растопи, целиот нема ли да се растопи? Мојата земја е снегот, јас сум човек од снег.* Во овие стихови поетот, анализирајќи го снешкото кого децата најмногу го сакаат во зима, создава уметност од правењето на снежниот човек.

Во дваесет и третиот број, пак, е објавена песната „Турски атлас“ од Мустафа Рухи Ширин, а во дваесет и четвртиот број песната „Детски молитви“ од Зија Ѓокалп: *Како да сме родени во ист миг, од еден јазик, јазикот на Турците, Секогаш турскиот јазик е сестра, Секоја негова гранка, Турскиот јазик со секое овошје, лист, цвет, Во еден ист дом, Нам ни го покажува, Со двест и осум сестри, Нашиот турски атлас.* Во овие стихови поетот ја истакнува скапоценоста на турскиот јазик и вели дека секој човек што го зборува турскиот јазик, каде и да е во светот, е наш брат.

Заклучок

Печатот има неколку функции. Училиштата, библиотеките и сличните установи за формално и системско образование ги основа државата. Модернизацијата, исто така, има важна улога во олеснувањето и достигнувањето на нивото на развиени и просперитетни општества. Тоа е

една од најважните функции на печатот, а децата се масовно вклучени во медиумите. Весниците и списанијата заземаат важно место. Во минатото децата беа како возрасни, но концептот според кој се гледа важноста на детето и неговата иднина веќе е во центарот на вниманието и почна да добива на значење. Децата се гледаат како возрасни во иднината. Изданијата ориентирани кон образованието се многу важни за всадување на правилни навики на однесување кај читателската публика, за поддршка на нивниот ментален и духовен развој, како и за успехот во животот.

Несомнено е дека секое издание на *Бахче* ќе отвори нови врати за нови светови, пријателство, братство и знаење за децата, па дури и за возрасните. Списанието ќе ги инспирира нашите деца за еден подобар свет. Според тоа, главната цел на објавувањето на списанието *Бахче* е да го поддржи развојот на идентитетот и социјализацијата на децата. Ова издание има за цел да ја зголеми желбата на децата да читаат и да учат, да ја подобри нивната духовна и ментална интелигенција, поттикнувајќи ги да размислуваат, а исто така и функционално да го пополни нивното слободно време. Литературата за деца уште од самиот нејзин почеток е многу значајна за современата турска литература во Македонија. Списанието *Бахче* ги забавува децата, но тоа, исто така, стана важен дел и од нивното образование.

Kaynakça

- [1] Bahçe Çocuk Dergisi Koleksiyonu, Eylül, Ekim, 1(29), 2004-2022 Ocak, Şubat, Mart.
- [2] Gezmen, B. (2019). Bir Eğitim Aracı Olarak Çocuk Dergileri: “Mavi Kırlangıç” Çocuk Dergisi, Erciyes İletişim Dergisi, 6(1), 59-80.
- [3] Celik, M. ve Kurtis, M. (2017). Makedonya Türk Çocuk Yayıncılığında “Kardelen”. Balkanlarda Türkçenin Süreli Yayınlardaki Yeri ve Önemi Sempozyumu Tebliğ Kitabı.
- [4] Çelik, M. ve Gürel, Z. (2017) “Balkanlar’da Çocukların Türkçe Sevinci Bahçe Çocuk Dergisi” Üsküp, K. Makedonya, s. 104.
- [5] Göktürk, M. (2005). “Makedonya’da Türk Çocuklarının Sevinci Bahçe”, *Dere Dergisi*, Yukarı Banisa-Makedonya, 3(4) Namik Efendi Derneği Yayını.
- [6] Gürel, Z. Ve Çelik, M. (2019). “Nusret Dişo Ülkü’nün Kuzey Makedonya’daki Süreli Yayın Faaliyetleri” 24. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu-Bildiriler, Gostivar Makedonya.
- [7] Önem, M. Y. (2021). Sesler dergisinin ilk sayısında sosyalist realizm. *Turkish Studies - Language*, 16(1), 393-405. <https://dx.doi.org/10.47845/TurkishStudies.48169>
- [8] Önem, M. Y. (2022). Bir öncü olarak Sesler dergisinde Orhan Veli. *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*, 4(1), 1-12. <https://dx.doi.org/10.47139/balted.1019924>
- [9] Sulooca, M. (2004). Başlarken, *Bahçe Çocuk Dergisi*, 1(4).Üsküp.
- [10] Zeki, S. (2016). La İlahe İllallah, *Bahçe Dergisi*, 7(3). Üsküp.
- [11] Tarık, B. ve İlhan D. (1993). “Her Çocuk bir Dağlarcadır”. *Cumhuriyet Kitap*, 194,17.

Refide Shaini

International Balkan University, Skopje

**The Works Of Turkish Poets Published in
Macedonia Turkish Children's Magazine Bahce**

Abstract: The first issue of this magazine was published in September-October 2004. The slogan was *Bahçe*, a joy of Turkish children in Macedonia. The owner of *Bahçe* magazine, prepared and published by Yeni Balkan Publishing House, is Murtaza Sulooça. The editorship of the journal is Assoc. Prof. Dr. Zeki Gurel member of Faculty of Education by Ankara Gazi University Turkey. The magazine is considered as a part of that enormous circle within the triangle of children, family, environment and school. Although many of the articles in the *Bahçe* are for children, it encourages the child to be interested in its environment and to establish a dialogue; It directs the child to approach the child with care and interest. Also, adults are not forgotten in the magazine; A letter page has been arranged for them. The poems of Turkish poets are also included in each issue of the magazine. The aim of this work is to make a thematic analysis on the poems of Turkish poets published in *Bahçe* magazine.

Keywords: *Children's literature; Bahçe magazine; newspaper; poetry; poet.*

ГОД. VII
БР. 14

ПАЛИМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. VII
NO 14